

GRUMS KOMMUN

**Inför lokal överenskommelse mellan kommunen och
Arbetsförmedlingen rörande insatser för att motverka
ungdomsarbetslöshet**

Bilaga 2 B

**Redovisning av
befintlig verksamhet i
Grums kommun**

1 Uppdrag och syfte

Precis som det är betydelsefullt med en gemensam bild och analys av målgruppen är det viktigt att inventera befintlig verksamhet; vad som redan görs inom kommunen, av Arbetsförmedlingen och av andra aktörer som har verksamhet för målgruppen.

Inventeringen bör även omfatta exempelvis preventiva insatser i skolan för att förebygga skolavhopp, eventuella sommarjobbssatsningar och i vad mån näringslivet, arbetsintegrerade företag och kompletterande aktörer inom ramen för arbetsmarknadspolitiken bedriver verksamhet för målgruppen.

Redovisningen innehåller en beskrivning av:

1. Finns det ett arbete som tar sikte på kompetensförsörjningsbehoven (i kommunen och andra arbetsgivare)?
2. Finns det tillgång till relevant vuxenutbildning?
3. Finns det parallella verksamheter?
4. Är det verksamheter som saknas? Hur ser arbetet ut runt olika ungdomsgrupper?
5. Sker verksamheter i privat, ideell eller offentlig regi?

Kartläggningen är också en beskrivning av ett utgångsläge som även kan användas i det egna uppföljningsarbetet.

2 Beskrivning av nuläge

Nedan följer en redovisning av befintliga verksamheter i Grums kommun. Den valda ordningen som verksamheterna presenteras i beror på samarbetet med Karlstad - och Hammarö kommun. Alla verksamheter som kommunerna har gemensamt redovisas först, därefter följer verksamheter som är specifika för Grums kommun.

2.1 Inventering av befintlig verksamhet

2.1.1 Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen Karlstad, Grums och Hammarö är en gemensam arbetsförmedlingsenhet med ett Arbetsförmedlingskontor i varje kommun.

Antal arbetsförmedlare på respektive kontor är:

Karlstad: **88**

Grums: **6**

Hammarö: **6**

Arbetsförmedlingen ska verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom att:

- Effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft
- Prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden
- Bidra till att stadigvarande öka sysselsättningen på lång sikt.

Insatser och program

Arbetsförmedlingen erbjuder ungdomar särskilda insatser och program för att underlätta deras etablering på arbetsmarknaden. Vilka insatser eller program som kan bli aktuella beror på vilket behov den unga har av att rustas inför arbetsmarknaden.

Här nedan följer exempel på vilka insatser som kan ges till den unge utefter behov.

Sökande i program med aktivitetsstöd

Förberedande utbildning och Arbetsmarknadsutbildning

- Förberedande utbildning. I syfte att underlätta den arbetssökandes val av arbete ska de förberedande eller orienterande utbildningar, som kan vara upphandlade eller om särskilda villkor är uppfyllda ges inom det reguljära utbildningsväsendet. De ska vara av vägledande, rehabiliterande eller orienterande karaktär. Folkhögskolesatsningen är

ett exempel på en förberedande utbildning. Utbildningsinsatsen riktas till målgruppen arbetssökande mellan 16-24 år samt för arbetssökande som fyllt 25 år inom jobb- och utvecklingsgarantin. För båda målgrupperna gäller att deltagare saknar slutbetyg från grundskolan och/eller gymnasiet.

- Arbetsmarknadsutbildning. Yrkesinriktad utbildning som Arbetsförmedlingen upphandlar av olika utbildningsanordnare.

Arbetspraktik

- Arbetspraktik. Yrkesutövning under handledning som utförs på en arbetsplats med ändamål på yrkesorientering, yrkespraktik eller arbetslivserfarenhet. Praktiken får pågå i högst tre månader hos samme arbetsgivare och får anvisas från den dag personen fyller 20 år. Unga funktionshindrade och den som uppbär inkomstrelaterad ersättning från arbetslöshetskassa kan få arbetspraktik innan de fyllt 20 år.

Stöd till start av näringsverksamhet

- Stöd till start av näringsverksamhet. Program med aktivitetsstöd vid start av näringsverksamhet som kan lämnas under sex månader för den som är aktuell att starta näringsverksamhet.

Jobbgaranti för ungdomar

- Aktivitet för ungdomar som fyllt 16 men inte 25 år och under en period om tre sammanhängande månader varit arbetslös och anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.

Förberedande insatser

- Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling. I syfte att underlätta den arbetssökandes val av arbete ska de individuellt utformade aktiviteterna vara av vägledande, rehabiliterande eller orienterande karaktär och ska särskilt användas för den som behöver förbereda sig för ett annat arbetsmarknadspolitiskt program eller ett arbete.

Jobb- och utvecklingsgarantin

- Jobb- och utvecklingsgaranti. Individuellt utformad åtgärd i anslutning till att den sökande blir utförsäkrad och ungdomar som varit inskrivna i Jobbgaranti för ungdomar under 15 månader.

Anställningsstöd

- Vid anställning av personer som har svårigheter att få ett reguljärt arbete, får arbetsgivaren ekonomiskt stöd i form av skattekreditering, anställningsstöd, under en begränsad period.
- Särskilt anställningsstöd. Anställningsstöd som lämnas till arbetsgivare vid anställning av personer som har fyllt 20 år och där personen har avslutat minst fas 1 inom Jobb- och utvecklingsgarantin.

Anställda med Särskilt anställningsstöd omfattas inte av lagen om anställningsskydd (LAS).

- Förstärkt särskilt anställningsstöd. Särskilt anställningsstöd med förstärkt handledningsstöd som lämnas till arbetsgivare vid anställning av personer som har fyllt 20 år och där personen deltar i sysselsättningsfasen inom Jobb- och utvecklingsgarantin.
- Instegsjobb. Anställning med särskilt anställningsstöd, som ska kombineras med studier inom ramen för svenskundervisning för invandrare (SFI), där målgruppen är nyanlända invandrare som beviljats uppehållstillstånd under de senaste 18 månaderna och som är arbetslösa och anmälda hos den offentliga arbetsförmedlingen. Anställda med särskilt anställningsstöd i form av Instegsjobb omfattas inte av lagen om anställningsskydd (LAS).

Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

- Lönebidrag omförhandlas varje år och kan lämnas i högst fyra år. Anställningen kan vara inom den privata eller offentliga sektorn.
- Offentligt skyddat arbete, OSA. Anställning hos offentliga arbetsgivare i rehabiliterande syfte där målgruppen utgörs av arbetslösa med socialmedicinsk funktionsnedsättning, personer med långvarig psykisk sjukdom samt arbetslösa som omfattas av LSS (lagen om stöd och service). Under tiden betalas lön till den anställde.
- Utvecklingsanställning. Anställning i form av arbete i kombination med andra insatser som möjliggör utveckling av arbetsförmågan, där målgruppen är personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och som står långt från arbetsmarknaden. Anställningen varar längst tolv månader.
- Trygghetsanställning. Anställning, som ett alternativ till skyddat arbete hos Samhall, där målgruppen är personer som har omfattande funktionsnedsättning, stora begränsningar i arbetsförmåga och därmed stora svårigheter att få anställning med annat stöd eller annan insats. Trygghetsanställning kan komma till stånd hos alla kategorier av arbetsgivare, utom Samhall.
- Utvecklingsanställning Samhall. Utvecklingsanställning inom kulturarvsområdet, anställning hos Samhall. Se beskrivning Kulturarvslyftet.

Nystartsjobb

- Nystartsjobb. Anställning, för personer som stått utanför arbetslivet länge samt för nyanlända invandrare, där arbetsgivare som bedriver affärsverksamhet får ekonomisk ersättning motsvarande arbetsgivaravgiften.

- Särskilt nystartsjobb. En särskild form av nystartsjobb där målgruppen är långtidssjukskrivna och personer med sjuk- eller aktivitetsersättning.

Yrkesintroduktion

- Yrkesintroduktion. En yrkesintroduktionsanställning ger ungdomar mellan 15 och 24 år möjlighet att lära sig ett yrke och få hjälp av en handledare samtidigt som de har ett jobb med lön. Minst 15 procent av tiden ska bestå av utbildning eller handledning. För den delen betalar arbetsgivaren ingen lön. För att kunna få en yrkesintroduktionsanställning ska ungdomarna ha varit arbetslösa i minst tre månader eller sakna yrkeserfarenhet för det aktuella jobbet. Arbetsgivaren får ekonomiskt stöd när de erbjuder ungdomar yrkesintroduktionsanställning. För att arbetsgivaren ska kunna få stödet måste det finnas ett centralt kollektivavtal för yrkesintroduktion, eller ett hängavtal till ett centralt kollektivavtal, i den aktuella branschen.

Övrigt

Stöd och matchning

- Stöd och matchning är en tjänst för den som behöver intensivt och individuellt anpassat stöd i jobbsökande. Tjänsten ges av privata aktörer som har avtal med Arbetsförmedlingen. Här får man handfast hjälp på vägen till ett arbete och stödet anpassas till behov. Stödet kan vara både verktyg i jobbsökande och hjälp att knyta kontakter med arbetsgivare.

Introduktion till arbete

- Målgruppen för tjänsten är arbetssökande, som anses vara i behov av förberedande aktiviteter och insatser innan de kan tillgodogöra sig några av Arbetsförmedlingens övriga insatser och program. De aktiviteter och insatser som ingår i tjänsten Introduktion till arbete ska ha fokus på att stimulera arbetsförmågan och ha en tydlig koppling till arbete.

Ung framtid (projekt)

- EU-kommissionen har tilldelat medel till särskilt riktade insatser för att minska ungdomsarbetslösheten i hela Europa, det så kallade *Sysselsättningsinitiativet för unga*. Medlen ska finansiera aktiviteter såsom bland annat praktik och lärlingsinsatser. Det innebär ett tydligt arbetsgivarfokus och ett intensifierat matchningsarbete. Projektet ska utgöra en förstärkning för utveckling av medlemslänternas så kallade ungdomsgarantier i regionerna; Mellersta Norrland, Norra Mellansverige, och Sydsverige där arbetslösheten är cirka 25 procent.

Målgrupp: 16-24 år. Sedan hösten 2015 finns två arbetsförmedlare på kontoret i Grums som är anställda i projektet Ung framtid där ungdomar i målgruppen kan få extra stöd med att hitta sysselsättning.

Specialister och specialfunktioner

På Arbetsförmedlingen finns specialister inom arbetslivsinriktad rehabilitering såsom arbetsterapeuter, psykologer, socialkonsulenter, audionom/specialpedagog med inriktning hörsel, syn specialist och döv konsulent. De arbetar med arbetssökande, anställda och arbetsgivare på uppdrag av en arbetsförmedlare.

SIUS-Särskilt introduktions- och uppföljningsstöd, är ett individuellt stöd till arbetssökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Stödet ges inför en anställning. Det särskilda stödet utförs av en SIUS-konsulent med kompetens i introduktionsmetodik och ges till arbetssökande som är i behov av ett individuellt stöd för att finna, få och behålla eller återgå i arbete. Målet för SIUS-insatsen ska vara ett lönearbete på den reguljära marknaden.

Kommande insatser, 90-dagars garanti

- Genom införandet av insatserna utbildningskontrakt och traineejobb samt nya förutsättningar för samverkan med kommunerna, har ett första steg i riktningen mot en 90-dagarsgaranti tagits.

Arbetet med ungdomar på Arbetsförmedlingen på vår arbetsförmedlingsenhet

Dag 1-90

När en ungdom anmäler sig som arbetssökande erbjuder Arbetsförmedlingen olika seminarier/webbinarier i att skriva ansökningshandlingar, tips och råd i att söka arbete, anställningsintervju, hitta lediga arbeten att söka etc. Vi erbjuder även yrkesvägledning samt information om att arbeta/studera utomlands. Arbetsförmedlingen bjuder också in arbetsgivare och arbetssökande till så kallade rekryteringsträffar. Under de första 90 dagarna ligger tyngdpunkten på att den arbetssökande själv söker och finner arbete med den stöttning som beskrivits ovan.

Efter 90 dagar

På Arbetsförmedlingen på vår arbetsförmedlingsenhet arbetar sju arbetsförmedlare med Jobbgarantin för ungdomar. När den unge varit anmäld som arbetssökande under 90 dagar erbjuds plats i Jobbgarantin för ungdomar. Då öppnas också möjligheten till de flesta insatserna. Något som är vanligt förekommande i denna del är Stöd och Matchning, praktik och i förekommande fall Introduktion till arbete.

Efter 15 månader i Jobbgaranti för ungdomar

Den unge erbjuds plats i Jobb och Utvecklingsgarantin. Ny arbetsförmedlare träder in. Här är alla insatser öppna för målgruppen.

Arbetsförmedlingens särskilda uppdrag för unga med funktionsnedsättning

Verksamhet för unga med funktionshinder innebär att Arbetsförmedlingen samverkar med skolan för att genom vägledning och information underlätta övergång från skola till arbetsliv för den som har ett funktionshinder och har fyllt 16 år men inte 30 år.

Arbetsförmedlingen samverkar också med Försäkringskassan för att öka möjligheterna till egen försörjning genom förvärvsarbete för den som får aktivitetsersättning enligt Socialförsäkringsbalken.

Arbetet med det särskilda uppdraget och skolsamverkan på vår arbetsförmedlingsenhet

På Arbetsförmedlingen på deras arbetsförmedlingsenhet är de i dag tre arbetsförmedlare och en SIUS konsulent som arbetar med det särskilda uppdraget. I Skolsamverkan är det en av tre arbetsförmedlare som arbetar i samarbete med skolan tillsammans med tre SIUS konsulenter.

I det särskilda uppdraget för unga med funktionsnedsättning finns ett särskilt AR-team (arbetspsykolog, socialkonsulent, arbetsterapeut) som är knutna till uppdraget.

I Karlstad har Arbetsförmedlingen tillsammans med Gymnasieskolan, Försäkringskassan och LSS samverkat för att ta fram dokument och rutiner för att skolsamverkan ska fungera så bra som möjligt. Det har varit en grupp med personal från resp. myndighet som utarbetat dokument (anmälan med samtycke, informationsmaterial från överlämnande skola och kartläggningsblankett) och en ledningsgrupp för hur arbetet skall bedrivas. Den sistnämnda gruppen träffas fortfarande två gånger/år och arbete med skolsamverkan är under fortsatt utveckling.

Så här jobbar Arbetsförmedlingen

Gymnasieskolan informerar elever med funktionsnedsättning (som påverkar arbetsförmågan) om möjlighet till möte med Arbetsförmedlingen och/eller Försäkringskassan.

Vid intresse för möte skickas anmälningsblankett till Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan. Detta skickas under höstterminen/avgångsåret.

Skolan bedömer vilken myndigheter som är aktuell och avgör internt vem som håller i sammankallandet.

Arbetsförmedlingen kontaktar skolan för tidsbokning. Kartläggningmöte sker hösten åk 3 för elever med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Arbetsförmedlingen/Försäkringskassan kommer vid mötet tillsammans med elev och mentor ställa frågor för att få kunskap om eleven. Utredning av funktionsnedsättning, intyg om specifika kurser och praktiksammanställning ska bifogas vid detta möte.

Målsättningen är att andra mötet när inskrivning på Arbetsförmedlingen är aktuellt skall ske senast 30 mars avgångsåret (samordning sker här med Försäkringskassan för de elever som behöver söka aktivitet ersättning). I samband med detta möte görs en fortsatt planering utifrån elevens behov. De elever som är eller har varit ute i praktik och det har fungerat får möjlighet att få stöd av SIUS konsulent redan innan skolan slutar.

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och LSS deltar vid föräldramöten och informationer vid behov.

För de elever som är ute i skolpraktik så påbörjar SIUS konsulent uppföljning redan innan skolan är slut. Arbetsförmedlingen tar reda på möjlighet till anställning. I de fall där det inte blir anställning så söker SIUS efter ny arbetsgivare med rekryteringsbehov.

De ungdomar där det är klart att ungdomen klarar ett arbete men behöver fördjupat stöd i att finna, få och behålla ett arbete kommer erbjudas fortsatt SIUS stöd efter avslutad utbildning. För de ungdomar där det är oklart vad de klarar, både i arbetstid och i arbetsuppgifter så sker ett fortsatt samarbete med Försäkringskassan om den unge har sökt aktivitet ersättning och i annat fall med planering med sin arbetsförmedlare. I denna planering används de insatser och program som finns inom Arbetsförmedlingen. De ungdomar där vi ser (sista året på gymnasiet) att steget till planering på Arbetsförmedlingen blir för stort, ges information om verksamheter som Horisont och Samspelets projekt Stegen. Studiebesök bokas och eleven själv avgör om de tror att dessa verksamheter kan vara ett bra första steg.

Lokal Arbetsförmedling

Grums tillhör samma arbetsförmedlingsområde som Karlstad och Hammarö. I Grums finns en lokal arbetsförmedling som har öppet några dagar i veckan. Här finns 6 arbetsförmedlare anställda. Två av dessa arbetsförmedlare är sedan hösten 2015 anställda i ESF- projektet Ung framtid där ungdomar i åldern 16-24 år kan få extra stöd med att hitta sysselsättning.

2.1.2 Första linjen (Landstinget Värmland)

Första linjen för unga är en regiongemensam mottagning i Karlstad. Där kan den som är 6-20 år få stöd och hjälp med lindriga till måttliga psykiska besvär. På mottagningen finns socionomer, psykologer, sjuksköterska, specialpedagog samt läkare och sjukgymnast på deltid. Mottagningen tar

emot barn och unga mellan 6-20 år från de kommuner som ingår i samarbetet. Det kan handla om psykiska besvär som oro och nedstämdhet, sömnsvårigheter, stress, utåtagerande och eller riskbruk av alkohol eller annat. Första linjen drivs gemensamt av Landstinget i Värmland och kommunerna Forshaga, Grums, Hammarö, Karlstad och Kil.

2.1.3 Ungdomsmottagningen (Landstinget Värmland)

Ungdomsmottagningen finns till för både killar och tjejer upp till 25 år i Vårdcentralens lokaler i Grums. Här kan man få svar på sina frågor och hjälp med sina problem rörande exempelvis skolan, oro, sex och samlevnad och alkohol och droger.

2.1.4 Värmlands Framtid (Lokalt projekt)

Värmlands framtid är ett länsövergripande projekt med finansiering från Europeiska Socialfonden (ESF). Målet med projektet är att tillsammans med länets alla kommuner minska arbetslösheten och utanförskapet bland unga.

Värmlands framtid i Grums är till för de ungdomar som är i åldern 16-24 år och som varken arbetar eller studerar (UVAS). Tanken med projektet är att det ska finnas resurser till att hjälpa ungdomar och unga vuxna att hitta ett sätt att komma vidare vilket baseras helt och hållet på ungdomarnas individuella behov. Exempel på insatser kan vara studier, praktik, vägledning inför studier och arbete, stödsamtal, hjälp och stöd vid myndighetskontakter eller deltagande i någon form av aktivitet som till exempel friskvård, social träning, eller körkortsteori. Aktiviteterna kan ske i grupp eller enskilt. Tillsammans görs en kartläggning samt upprättande av en handlingsplan för att ta reda på vilken sorts hjälp ungdomen är i behov av. Målet är att få ungdomen att må bra och bli bättre rustad för att uppnå det individuella målet. Fördelarna med projektet är att det ska anpassas lokalt utifrån de behov som finns i Grums kommun, att kontaktnätet breddas samt att det finns regionala projektkoordinatorer som håller ihop det omfattande projektet och som kan gå in på frågor i detalj.

2.1.5 Samspelet (Samordningsförbundet)

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Värmlands läns landsting samt kommunerna Grums, Hammarö, Karlstad och Kristinehamn samverkar i samspelet som är ett finansiellt samordningsförbund. I samspelet drivs projekten Stegen och Porten.

Stegen är till för dig som är mellan 18-61 år och som vill förändra din nuvarande situation. Projektet är till för de deltagare som inte har avslutad grund – eller gymnasieskola eller på grund av annan orsak bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden. Det ska finnas ett behov av samordnade insatser från flera olika myndigheter. Genom stegen finns möjligheter att hitta långsiktiga hållbara lösningar för att nå mål om arbete eller studier. I stegen finns representanter med från Värmlands framtid tillsammans med SYO-konsulent. Även representanter från Arbetsförmedlingen, vårdcentralen, psykiatrin, försäkringskassan och socialen är knutet till ett samverkansteam. Samordning av kompetens och resurser utgår från behovet från individen. Syftet med projektet är ett ökat välbefinnande samt målet att individen kan

försörja sig själv genom arbete eller studier. Utifrån individens behov anpassas aktiviteterna därefter. Exempel på aktiviteter är gruppaktiviteter, friskvård, arbetsträning och praktik. En kartläggning genomförs av individens starka sidor och en planering görs för hur individen ska kunna uppnå sina mål. Målen följs upp regelbundet med individen och inblandade myndigheter. Steg-förflyttningen avgör hur länge du deltar i stegen.

Från och med 2016-01-01 kommer Grums att få ta del av Porten

Porten kommer att finnas i Grums kommun och vänder sig till unga i åldern 18-29 år¹ med diagnostiserad funktionsnedsättning. Vägen in till Porten kan gå antingen via socialsekreterare, Försäkringskassan, Landstinget eller Arbetsförmedlingen. Porten fungerar som ett stöd för både deltagare och arbetsgivare på väg ut till en hållbar arbetssituation. I högsta mån styr deltagarnas intresse vilket sorts arbete som ska erbjudas. Deltagaren får redskap för att hantera livet och vardagssituationer. Verksamheten är lokaliserad på Arbetsförmedlingen som även är projektägare. Kommunen bidrar med personal i verksamheten.

2.1.6 Molkoms Folkhögskola (Region Värmland)

Skolan har verksamhet i Molkom 3 mil nordost om Karlstad med totalt ca 200 kursdeltagare. Skolan erbjuder även boende på internat. Filialverksamhet finns även inne i Karlstad men här finns inget internat att tillgå. Skolans profiler är film, skådespeleri, journalistik och hälsa/friskvård. De erbjuder också Allmän kurs för personer som behöver skaffa sig behörighet för fortsatta studier, eller förbättra sina kunskaper från grundskola/gymnasium. De erbjuder också A-kursen, en kurs för unga vuxna med Aspergers syndrom. Även sommarkurser och konferensmöjligheter finns. Möjligheter finns även att anlägga utbildningen på andra orter än Molkom och Karlstad. Skolan är delvis tillgänglig för rörelsehindrade. Samlingssal, biosal, matsal och gymnastiksal har hörselslinga. Skolan har ett väl etablerat samarbete med olika aktörer på lokal, nationell och internationell nivå. De arbetar med kompetenshöjande insatser inom ramen för behörighetsgivande studier, yrkesförberedande studier samt yrkesutbildningar. Dessutom har de specifika uppdrag gällande bland annat filmproduktioner, kompetensmatchning, personalfremjande insatser.

Folkhögskolan är en flexibel skolform som har förutsättningar att anpassa sig utifrån de samhällsbehov som finns såväl när det gäller att etablera verksamheter på specifika orter som att erbjuda specialanpassade utbildningar. Folkhögskolan har också stor vana av att starta upp projekt och insatser med kort varsel.

2.1.7 Communicare (Ideell förening, Region Värmland)

Communicare driver projektet "Ung idé Värmland" tillsammans med Region Värmland och Europeiska regionala utvecklingsfonden. De ger stöd och råd till unga att konkretisera sina idéer till affärsidéer och att ta tillvara på drivkraften hos ungdomar i Värmland. Tanken är att projektet ska skapa nya

¹ Efter årsskiftet kommer även personer i åldrarna 30-61 år att ingå i målgruppen.

företag som genererar nya arbetstillfällen och skapa en tillväxt i länet. Målgruppen för projektet är unga män och kvinnor i åldern 16-35 år. Målsättningen i stort är att få fler unga att starta företag i regionen. Communicare bistår med idélotsar som kostnadsfritt hjälper unga att våga starta företag.

2.1.8 Feriepraktik för ungdomar (Kommunen)

Feriepraktiken är en möjlighet för ungdomar 16-17 år att ha feriepraktik under två veckor i maximalt 60 timmar. Alla som är 16 – 17 år är garanterade plats om kraven om ålder och arbetstillstånd är uppfyllda. Feriepraktikplatser finns både inom kommunens verksamheter och inom föreningar.

2.1.9 Skolornas elevhälsa (Kommunen)

Alla skolor i Grums kommun har tillgång till barn- och elevhälsoteam bestående av skolsköterskor, specialpedagoger, skolkuratorer och studie- och yrkesvägledare. Teamen besitter professionell kunskap i de fall barn/elever, vårdnadshavare eller pedagoger begär hjälp och stöd. En god hälsa är en viktig förutsättning för att ungdomen ska klara av skolan. Elevhälsans målsättning är att arbeta förebyggande och hälsofrämjande för att skapa en så positiv lärandesituation som möjligt för alla elever. En hälsofrämjande utveckling syftar till att elever ska nå kunskapsmålen och omfattar allt det arbete i skolan som innebär att eleverna kan nå målen, bli motiverade och få lust till att lära.

2.1.10 Kommunens Aktivitetsansvar - KAA (Kommunen)

Det kommunala aktivitetsansvaret är reglerat i lag och innebär att kommunen har ett ansvar för aktiviteter och administrativ uppföljning av de unga som avbryter sina gymnasiestudier i förtid, alternativt avslutar gymnasiestudierna utan fullständiga betyg. Ansvaret sträcker sig till dess att ungdomen fyller 20 år. Ansvaret för det kommunala aktivitetsansvaret ligger under skola/utbildningsområdet.

Aktivitetsansvarig har till uppgift att aktivt arbeta med de ungdomar som är mellan 16 och 20 år. Även elever på Introduktionsprogrammen ingår i kommunens aktivitetsansvar. En kartläggning görs över alla ungdomar som ingår i gruppen och eventuell åtgärd/insats.

Fortlöpande individuell dokumentation görs till exempel om andra myndigheter arbetar med aktiviteter med personen. Om man är kopplad till andra myndigheter rapporteras bara in om man har en koppling. Vilken/vilka myndigheter eller orsak framkommer ej. Ett ökat ansvar ligger på kommunen att ge studievägledning och annan fördjupad vägledning till samtliga i gruppen. Aktiviteter och åtgärder ska erbjudas för de som önskar det.

Tanken med verksamheten är att den ska fungera som ett nav där ungdomar kan lotsas vidare till olika aktiviteter och insatser. Det kan handla om allt

från att återta avbrutna gymnasiestudier, börja på folkhögskola, hitta praktikplats, få hjälp av kommunens arbetsmarknadsenhet, stegen, söka jobb via arbetsförmedlingen eller att få stöd och tips. Hoppas ungdomen av gymnasiestudierna, är skolan skyldig att informera aktivitetsansvarig i hemkommunen det. I samband med avhopp från gymnasiet kallas ungdomen till möte med aktivitets-ansvarig. Under januari/februari 2015 kommer kopior av samtliga avgångsbetyg för de som är födda 1995 att begäras in. Detta för att se vilka i denna årskull som saknar examen och därigenom tillhör aktivitetsansvaret.

2.1.11 Notschool (Gymnasieförvaltningen.)

NotSchool är en verksamhet som vänder sig till de ungdomar som har svårt att vara i skolan. Det kan vara p.g.a. psykisk ohälsa som t.ex. panikångestattacker, social fobi, eller svårigheter kopplade till autism, det kan vara smärtproblematik som gör att man inte orkar med en vanlig skolgång osv. Hos NotSchool kan ungdomar gå redan från högstadieåldern till i normalfallet 20 års ålder. De kan ibland få förlängningar beviljade som gör att en del elever fortsätter tills de är 21. Hos NotSchool får ungdomarna en mentor som de har daglig kontakt med. De träffas även en gång per vecka antingen hemma, eller på skolan beroende på vad ungdomen klarar av. Dessutom får ungdomen hjälp att ta fram ett studieupplägg som antingen bygger på distansstudier, eller studier i skolan individuellt med läraren eller i mindre grupp någon/några gånger i veckan. Det kan naturligtvis också vara en kombination. Ungdomarna kan också ha praktik.

NotSchool hjälper ungdomar att ta kontakt med myndigheter och vården. De arbetar med både kortsiktig och långsiktig planering tillsammans med ungdomarna. NotSchool börjar arbetet där varje enskild individ befinner sig och arbetar sedan för att normalisera livssituationen så mycket som möjligt, i det tempo de själva klarar. I dagsläget har de ca 70 elever inskrivna i verksamheten. De har även ett mycket bra resultat där ca 90 % av ungdomarna efter tiden hos oss går över till traditionella studier eller arbeten.

2.1.12 Individ och familjeomsorgen – (IFO, socialförvaltningen)

Alla kan vi hamna i situationer som gör att vi behöver hjälp och stöd. Hit kan ungdomen alltid vända sig för att få råd och stöd. Alla som arbetar på Individ- och familjeomsorgen (IFO) har tystnadsplikt och personliga uppgifter och förhållanden är sekretessbelagda. Individ – och familjeomsorgen prövar rätten till ekonomiskt bistånd (socialbidrag).

2.1.13 HVB-hem (Socialförvaltningen)

I Grums finns idag fyra HVB-hem som tar emot ensamkommande flyktingbarn. Ett femte är planerat.

2.1.14 Arbetsmarknadsenheten

På arbetsmarknadsenheten finns insatserna: Feriepraktik för ungdomar, Jobbstart, Arbetscentrum, Värmlands framtid samt Sysselsättningsfasen.

Idag jobbar fem stycken på Arbetsmarknadsenheten. Där finns både samordnare, projektledare som planerar samt handledare som handleder deltagarna utifrån det projektledaren/samordnaren beslutat.

2.1.13 Jobbstart (Arbetsmarknadsenheten)

Jobbstart är ett projekt för ungdomar mellan 18-24 år som får en kortare anställning på 3-6 månader inom Grums kommuns verksamheter. Projektet har funnits sedan april 2014. Kraven för att vara med i Jobbstart är att man är folkbokförd i Grums kommun samt inskriven på Arbetsförmedlingen. Innan man börjar görs en intervju och kartläggning av personen för att ta reda på inom vilken verksamhet ungdomen skulle passa att vara inom. Samordnaren kontakter då berörd verksamhet och ibland hör även verksamheter själva av sig och erbjuder sig att ta emot en ungdom. De flesta som börjar i Jobbstart är rekommendationer från Arbetsförmedlingen, men även tidigare deltagare har tipsat sina vänner om projektet. Ungdomarna får genom projektet möjlighet att prova på ett arbete, få nya erfarenheter, nya referenser och därigenom stärka deras position på arbetsmarknaden.

2.1.14 Arbetscentrum (Arbetsmarknadsenheten)

Är till för ungdomar i åldern 16-30 år. De erbjuds tillfälliga arbetsuppgifter i kommunal regi. Projektet gäller företrädesvis ungdomar med försörjningsstöd i 3 månader.

2.1.15 Växtriket (kommunen)

Växtriket är ett resurscenter som samverkar kring barn och unga, och är även en del i kommunens förebyggande arbete. Här ryms bland annat samordnare för Växtriket/ANDT, familje- och ungdomsbehandlare, kommunala informations/uppföljning och aktivitetsansvar, projektet Samspelet samt olika barn, ungdoms och – föräldragrupper. Det huvudsakliga målet med Växtriket är att det ska upplevas som en resurs av både besökare och personal och att det finns en ständig samverkan och ett lärande mellan varandra. Växtriket ska vara den självklara mötesplatsen för barn, ungdomar, föräldrar och blivande föräldrar att vända sig till för att få information, stöd och råd, eller annan insats. Här erbjuds möjlighet att vara tillsammans med personer i liknande situation. Växtriket ska vara en naturlig mötesplats för att utvidga sitt kontaktnät familjer emellan både när det gäller fysisk och psykisk hälsa. Målet är att stödja barn och föräldrar att skapa trygga familje- och skolförhållanden och i förlängningen minska behovet av vård och bidrag i kommunen.

2.1.16 Fritidsgården (Ideell förening)

I Grums kommun finns en fritidsgård som kallas Går'n och som drivs ideellt. Verksamheten bygger på att vuxna ställer upp frivilligt för att hålla verksamheten öppen. Detta är något som har visat sig vara en svårighet. Går'n startades 2012, och sen dess har Grums ungdomar kunnat komma dit på vardagskvällar och lördagar för att till exempel spela pingis, biljard eller tv-spel, hänga i bio- rummet, fika eller spela kort. Även om den drivs ideellt

är kommunen med och betalar lokalhyra samt en visstidsanställning. Går'n har stor betydelse för Grums som ort, anser Pia Elofsson ordförande för fritidsgården. Vi ser en stor förändring bland ungdomarna sen Går'n öppnade. Vandaliseringen i Grums är lägre, ungdomarna har någonstans att gå och någon vuxen att prata med när de behöver. Det betyder jättemycket, säger Pia Elofsson.

(<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=6237849>)

2.2 Del 2. Svar på specifika frågor

Förutom redovisning av befintlig verksamhet ska även en mer ingående beskrivning av verksamheterna göras. Beskrivningen bygger på fem frågor som Dua har ställt. De redovisas nedan.

2.2.1 Finns det ett arbete som tar sikte på kompetensförsörjningsbehoven(i kommunen och andra arbetsgivare)?

- **Svar AF:** Mellan kommunen och Arbetsförmedlingen finns idag inte något långsiktigt strategiskt arbete som fokuserar på kompetensförsörjningsbehoven. Det samarbete kring kompetensförsörjningsbehov som idag finns, är det som uppkommer vid enskilda rekryteringar. Även vid Arbetsförmedlingens prognoser som utförs två gånger per år intervjuas arbetsgivare om vilket behov som de bedömer kommer finnas på längre sikt. Arbetsförmedlingen hoppas att överenskommelsen ska leda till att samarbetet kring kompetensförsörjningsbehoven ökar. Arbetsförmedlingen har dock en övergripande bild av vilka bristyrken som finns. Problemet ligger i att det inte finns konkreta utbildningsplatser som matchar bristyrkena. En upphandling av platser är en aktuell fråga men inget är klart kring detta. Önskan är att ungdomen ska få ett jobb inom det område denne har studerat inom. Även att antal utbildningsplatser ska matcha arbetsmarknadens behov är ett önskemål.
- **Svar kommunen:** Det finns idag inget uttalat arbete som tar sikte på kompetensförsörjningsbehoven i kommunen. Det är en bild som bekräftas både från utbildningssamordnare, chef, samordnare och personalchef. Dock finns kompetensförsörjning på individnivå, där man skickar personal inom kommunen för att höja kompetensen i verksamheten.

2.2.2 Finns det tillgång till relevant vuxenutbildning?

- **Svar utbildningssamordnare:** Grums har ingen vuxenutbildning i egen regi, utan köper platser från Karlstad och Säffle. Varje år görs en ansökan för hur många Yrkes Vux platser vi söker inför kommande år. Denna ansökan gör vi gemensamt inom ett antal samverkanskommuner. I samband med att den ansökan gör varje kommun en egen inventering och sammanställning. Vi inventerar då hur behovet/intresset ser ut för att läsa på Yrkes Vux, Lärlings Vux och Yrkesförarutbildningar i Grums. Förutom vår egen verksamhets bild utifrån intresse och antal sökande under senaste åren frågar vi även Arbetsförmedlingen Grums, tillväxtstrategen i Grums kommun som även kontaktar kommunens näringslivsråd, kommunens biträdande verksamhetschef inom socialtjänsten, för att få en bild av behovet inom vård- & omsorg och kommunens representant för arbetsmarknadsåtgärder.

Det enda tydliga behov vi fått svar inför 2016 är utbildningar inom vård- & omsorg, något som vi själva ser i antalet sökande. Men vi utgår främst från vad de sökande söker till. Därefter får vi se vilka som är prioriterade. Vi använder oss av främst Säffle Lärcenter och Karlstad Komvux när det gäller denna typ av utbildningar. I dagsläget finns det drygt 15-talet olika Yrkes Vux utbildningar inom vårt samverkansområde. Problemet med Yrkes Vux och Lärlings Vux är att det är så många fler sökande än det finns platser och ekonomi. Framför allt är det många som redan har läst gymnasiet som vill läsa en ny gymnasieutbildning via Yrkes Vux, men de är ofta lågt prioriterade. Men till sist handlar antalet som vi säger ja till kommunens ekonomi och ett ja yttrande från oss garanterar inte en plats. Slutligen är det skolanordnaren som bestämmer om man tar emot sökande.

2.2.3 Finns det parallella verksamheter?

Med parallella verksamheter menas en uppskattning om det förekommer verksamheter riktade mot samma målgrupp. Verksamheterna ska vara likartade och något som skulle kunna kallas dubbelarbete. Parallella verksamheter kan förekomma både inom utbildningsområdet och inom andra områden.

- **Svar kommunen:** Efter en inventering av befintliga verksamheter i Grums kommun kan vi inte se att det finns några tydliga parallella verksamheter. Många av verksamheterna har samma mål men riktar sig till olika målgrupper eller personer med olika behov. Kraven för att ingå i en verksamhet kan också skilja sig åt. Det här gör att det inte finns några parallella verksamheter som är identiska i

kommunen. Flest verksamheter finns för åldersgruppen 18- 20 år, 9 verksamheter. I målgruppen 20-24 år minskar verksamheterna, 8 verksamheter finns. 5 verksamheter finns bara för personer över 24 år.

2.2.4 Är det verksamheter som saknas? Hur ser arbetet ut runt olika ungdomsgrupper?

- **Svar Samordnare på Arbetsmarknadsenheten:** Arbetet runt olika ungdomsgrupper fungerar bra. Dock kan samverkan alltid bli ännu bättre med alla berörda parter. Samordnare på Arbetsmarknadsenheten menar att samarbetet med Arbetsförmedlingen fungerar väldigt bra som det ser ut idag. De är flexibla och tillmötesgående något som hon inte alltid upplevt varit fallet. Även om Arbetsförmedlingen inte ligger i samma byggnad som Arbetsmarknadsenheten så upplever hon att det är kort väg mellan de två. Det är bara att gå in om man har frågor eller funderingar. De på Arbetsförmedlingen har sina regler och vi på kommunen har våra, men jag tror det är jätteviktigt att vi visar en gemensam förståelse för varandra och våra olika sätt att arbeta. Det är bra personal som arbetar på Arbetsförmedlingen i Grums kommun och det märks att det blivit ett generationsskifte och förändring i Arbetsförmedlingen sedan några år tillbaka. Hon skulle gärna se att socialtjänsten, Arbetsförmedlingen och kommunen satt tillsammans för att underlätta samverkan ytterligare. Drömmen är en arbetsmarknadsenhet kopplat till ett återbruk där arbetsförmågan kan prövas. Hon ser en vinst i att även Arbetsmarknadsenheten och Arbetsförmedlingen träffas kontinuerligt på chefsnivå för att samverka.

Brister och behov enligt Arbetsförmedlingen

- Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har en väl upprättad samverkan sen tidigare men saknar en liknande med kommunen där samverkan inte är lika utarbetad.
- Verksamhet som saknas för de ungdomar som inte tillhör målgruppen för LSS (som har andra funktionsnedsättningar) och som inte klarar ett arbete och arbetsmarknadens krav.
- Bra rutiner och ett nära samarbete med kommunen. Idag har vi ungdomar där Arbetsförmedlingen bedömt att den unge inte står till Arbetsmarknadens förfogande men inget bra samarbete för att hjälpa den unge till rätt stöd/insats.
- Då den unge anmäler sig som arbetssökande behövs en mer individuell och tät kontakt de första 90 dagarna. Dels för att på ett tidigt stadium kunna utröna vilka som är mer självgående och vilka

som är i behov av mer stöttning, för att kunna sätta in rätt insats, coachning tidigt. I det sammanhanget skulle man kunna fånga upp de ungdomar som har kontakt med kommunen för att inleda ett arbete tidigt kring den unge.

– Vi behöver fortsätta utveckla samarbete med gymnasieskolan för att alla ungdomar med funktionsnedsättning som vill, skall få möjlighet till stöd tidigt. Detta utvecklingsarbete pågår.

– Vi ser behovet av en mötesplats där de olika myndigheterna finns representerade. ”En väg in” för ungdomarna. Myndigheterna ska samarbeta med fokus på att komma fram till en bra lösning tillsammans med ungdomen. Det skall inte finnas ditt eller mitt bord, vi har alla ett gemensamt ansvar att tillsammans med ungdomen hjälpa den. För detta krävs rätt inställning och prestigelöshet.

– En svårighet som kommunens KA-ansvarig upplever är att få tag på ungdomarna som har gått ur gymnasieskolan med ofullständiga betyg. Att söka ungdomarna via telefon och/eller brevledes ger mycket litet resultat. En ide skulle kunna vara att öka samarbetet mellan kommunens KA-ansvarig och arbetsförmedlingen när den unge eventuellt kommer till arbetsförmedlingen efter avslutad studiegång och anmäler sig arbetslös. Där skulle handläggaren på AF kunna fråga om hen varit i kontakt med kommunens Ka-ansvarig om inte så skulle en kontakt kunna upprättas.

– Många projekt som finns att tillgå för unga kräver att man är drogfri. Om ungdomen vill komma bort från sitt drogmissbruk för att till exempel få en praktik, vad finns det för verksamheter/insatser för dem som ännu inte är det men har en vilja att bli?

Reflektion:

Inga mer projekt med kartläggning, friskvård då det redan finns ett flertal. Det som behövs är kontakter och bra samarbete med näringslivet, att det finns personer som har det som uppdrag att ta hem arbeten och praktikplatser, både inom kommunen och privata näringslivet. Ett långsiktigt arbete med detta tror vi behövs för alla våra ungdomar. Att det finns en bank med arbetsplatser så att varje ungdom som är redo att gå ut på praktik ska ha möjlighet att göra det. Ibland behövs det mer tid och insatser innan den unge är redo men många gånger är det praktik som behövs för att få erfarenhet och referenser för att komma in på arbetsmarknaden.

Brister och behov enligt Samspelet

Samordningsförbundet Samspelet anser att:

- Det finns en gråzon mellan habilitering och rehabilitering, till exempel om en ungdom inte uppfyller alla krav för rehabilitering men inte vill till habilitering, vad händer då?
- Det är även brist på insatser/åtgärder för de som är långt från arbetsmarknaden.
- Även brister för de som har missbruk eller blandmissbruk (psykisk ohälsa + missbruk).
- Arbetsprövningsplatser saknas för individer som till exempel bara kan arbeta 10 %.
- Det finns brister i personalens kompetens för att kunna samverka. Alla anställda skulle behöva en viss insyn i andras arbetsuppgifter för att bättre kunna samarbeta och få ett smidigt flöde.

Brister och behov enligt NotSchool

Brister som NotSchool kan se i kommunernas arbete med ungdomar 16-24 år är att fler verksamheter borde vara beredda att besöka ungdomarna i hemmet, om det endast är där de klarar av att träffas. Dessutom har NotSchool under åren sett mängder med projekt som tillfälligt gör en insats, för att sedan försvinna. Det borde vara mycket mer måluppfyllande att satsa lite mer på de existerande verksamheter som redan har den kunskap som behövs och som har arbetat fram metoder och erfarenheter. Det är också viktigt att samordna dessa verksamheter så att inte ungdomar "faller emellan stolarna", och att samordna dem över åldrarna, så att eleven inte behöver byta verksamhet onödigt ofta.

Till exempel skulle det vara en vinst om grundskolorna ville ta till vara den kunskap NotSchool har i verksamheten i större utsträckning istället för att försöka skapa något nytt och eget från grunden. NotSchools erfarenhet från nya projekt är att de har ett "behov" av att få in ungdomar i sina verksamheter. Detta arbetssätt urholkar de ordinarie verksamheterna under projekttiden och sedan när projektet slutar så finns inte resurserna kvar i de permanenta verksamheterna där de hela tiden borde funnits, anser NotSchool. Just i skolans värld finns också en rädsla för att "specialverksamheter" växer sig för stora. Man vill minska ner på verksamhet som innehåller individuella anpassningar, trots att all kunskap, pekar på att andelen ungdomar som har behov av särskilda anpassningar ökar (se till exempel andelen unga med psykisk ohälsa). Då är det även naturligt att skolverksamheter som till exempel NotSchool som är riktade till dessa ungdomar måste växa för att möta behoven.

Brister och behov enligt projektkoordinatorerna på Värmlands framtid

- Det saknas insatser för ungdomar som är flyktingar eller nyanlända och som kommer hit med sina föräldrar. Dessa ungdomar får inte lika mycket stöd som ensamkommande.
- De anser även att det är tufft för de som slutar gymnasiet och ska börja jobba. Här behövs med stöd när ungdomarna ska ta steget samt mer information innan de slutar gymnasiet om hur det går till att söka jobb. Det behövs en smidig övergång.
- De anser även att man behöver samverka mer med elevernas föräldrar. Att kommunen (skola, försörjningsstöd), föräldrarna och Arbetsförmedlingen ska samarbeta.

Brister och behov enligt utbildningssamordnaren i kommunen

Enligt kommunens aktivitetsansvariga är det ett problem att skolan inte alltid rapporterar till kommunen när en elev hoppar av gymnasiet.

Funderingar och reflektioner:

- Hur motiverar man de som hoppat av skolan och bor hos sina föräldrar?
- Arbetsförmedlingen vill att de unga ska börja studera, men vill de inte detta, då kan Arbetsförmedlingen inte göra något. Vad erbjuds om de unga inte vill plugga och vem är huvudman för det?

2.2.5 Sker verksamheter i privat, ideell eller offentlig regi?

Här är det viktigt att kartlägga verksamheterna utifrån om verksamheten styrs i privat, ideell eller offentlig regi. Det i syfte för att få en bild över ansvarsfördelningen mellan olika aktörer. I kartläggningen av befintlig verksamhet kan man se att de flesta verksamheter är drivs i offentlig regi. Några verksamheter som till exempel Communicare, och Fritidsgården drivs ideellt. Molkoms Folkhögskolas huvudman är Region Värmland. Verksamheter som sker i privat regi är enbart de vuxenutbildningsplatser som köps in av olika utbildningsleverantörer. Då majoriteten av verksamheterna drivs offentligt läggs därmed det tyngsta lasset på kommunerna och deras arbete. Även Arbetsförmedlingen har en omfattande verksamhet med olika insatser och åtgärder för unga.

2.2.6 Bristyrken

Två gånger per år gör Arbetsförmedlingarna i länet bedömningar av läget för cirka 200 yrken. Bedömningarna gäller på ett års sikt. Efter referenslistan presenteras de yrken där Arbetsförmedlingen i Karlstad bedömt stor brist respektive viss brist. (Se bilaga sist i dokumentet)

GRUMS KOMMUN

3. Referenser

Dua (2015) *Att utarbeta en lokal överenskommelse.*

https://www.dua.se/sites/default/files/manual_överenskommelse_20150825.pdf

Arbetsförmedlingen (2015)

Verksamhetssamordnare Arbetsförmedlingen

Molkoms folkhögskola

<https://www.folkhogskola.nu/Sok-kurser/Varmlands-lan/Molkoms-folkhogskola/?take=4>

Landstinget Värmland (2015)

Samordningsförbundet

<http://www.samspelet.se/utsikten-grums/>

Communicare

<http://communicare.nu/ung-ide-varmland/>

Arbetsmarknadsåtgärder Grums kommun

<http://www.grums.se/stodomsorg/arbetsmarknadsatgarder.1774.html>

Elevhälsoteam

<http://www.grums.se/barnutbildning/grundskola/elevhalsoteam.505.html>

Kommunens aktivitetsansvar

<http://www.grums.se/barnutbildning/aktivitetsansvarforunga.1573.html>

Vuxenutbildning

<http://www.grums.se/barnutbildning/vuxenutbildning.280.html>

Samordnare/mentor – Notschool, gymnasieförvaltningen

Utbildningssamordnare Grums kommun

Personalchef - och konsult Grums kommun

Värmlands Framtid

Samspelet Värmland

Fritidsgården

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=6237849>

4. Bilagor

4.1 Bristyrken

Stor brist

Barnmorskor
Sjuksköterskor inom akutsjukvård
Barnsjuksköterskor
Distriktssköterskor
Sjuksköterskor (grundutbildade)
Operationssjuksköterskor
Geriatrisksjuksköterskor
Sjuksköterskor, psykiatrisk vård
Civilingenjörer, elkraft

Viss brist

Anläggningsarbetare
Bagare/konditorer
Bilmekaniker
Bussförare
Byggnadsingenjörer och byggnadstekniker
Civilingenjörer, bygg och anläggning
Civilingenjörer, elektronik och teleteknik
Civilingenjörer, kemi
Civilingenjörer, maskin
Controllrar
Distributionselektriker
Elingenjörer och eltekniker
Fritidspedagoger
Förskollärare
Golvläggare
Gymnasielärare i allmänna ämnen
Gymnasielärare i yrkesämnen
IT-arkitekter
Jurister
Kemiingenjörer och kemitekniker
Lastbilsförare
Lastbilmekaniker
Läkare
Lärare i grundskolans tidigare år
Maskiningenjörer och maskintekniker
Medicinska sekreterare
Murare
Målare
Optiker
Psykologer
Revisorer
Röntgensjuksköterskor
Specialpedagoger
Studie- och yrkesvägledare
Styr- och reglertekniker
Systemförvaltare/systemadministratörer
Tandhygienister
Tandläkare
Tunnplåtslagare
VVS-ingenjörer
VVS-montörer